

Hayatımızdaki İnce Şeylere Dair...

İnce şeyleri kaba sözler etmeden anlatmanın olanağı yok. İnce olarak bildiğimiz birçok şeyin içinde, ardında, altında, bir yerlerinde görünmez kalabalıkların olabildiğini düşünüyorum. İnceliklerin zamanla ya da ortam değiştirdiklerinde kabalaşabileceği, insanların incele incele “kopabilecekleri” ya da kalınlaşacakları kaygılarını taşıyorum.

Hayatımızı gözden geçirmeye vaktimiz varsa, “Nerelerini, nasıl, neden dolayı kaba yaşadık, nereleri inceydi?” sorusu, ince bir soru mu olurdu acaba? Nedir ince olan? Gerekli midir? İnce yaşam, kabasına göre daha mı yaşamaya değerdir?

Nasıl ince yaşanır, bilmiyorum. İnce yaşama nedir, onu da. Yalnız, ince yaşamanın gerekli olduğuna inanıyorum.

Bu yazının amacı okurla birlikte incelikleri aramak, araştırmaktır. İncelikler, paylaşarak, konuşarak, söyleşerek, tartışarak, karşılıklı kızışarak, muhabbetle ya da ağlaşıp, bağrışarak ama kesinlikle etkileşim hâlinde, *birlikte* kotarılacak özelliklerdir. Bir başına bir insan, kopmuş, yalıtılmış, bencil, üleşme özürülü, iletişim malûlü, incelikler yaşayamaz. Öyle sanıyorum. Yaşansa da, üleşilmeyen, iletilmeyen incelik, bir kişide kalakalmış incelik, kabalık değil midir?

İnceliğin ne olduğunu bilmediğimi söyledim: Önceden tüm ayrıntılarıyla bilinemeyeceğini düşünüyorum da ondan. Yaşadığınız zaman “Hah, tamam, incelik bu,” diyorsunuz. Nelere “ince” diyoruz?

Düşüncelere: “Fikrimin İnce Gülü.” İnce düşünce. (İnce hastalık, o başka!) Duygulara, eylemlerimize, yapıp etmelerimize. “Son dakikada bana telefon etmesi ne incelikti. Gül göndermesi. En yalnız anımda kapımdan bir kart atması, ‘Yılma, yanındayım,’ demesi. Gülüvermesi. Şiiri bu dizayle bitirmesi. Yaşam hakkındaki duyguları...” Düşünce, duygu, yapıp etmelerimiz ve kendimiz. Bireysel oluşumumuz. “Ne ince insan şu Ayşe...” İncelik çarpım cetveli öğ-

renilir gibi öğrenilemez, bilgisayar dili öğrenir gibi. “Adâb-ı Muaşeret” kuralları gibi. Karmaşık yaşama durumları içinde keşfedilir. Tuhaftır neyin incelik olmadığını belirlemek kolay. Yapay, çıtkırıldım, yavan, tatsız, ikiyüzlü, sinsî davranışlar, ilk elde incelikler gibi görünse de öyle değil. İkiyüzlü kabalıklar, amacına ulaşmak için zorlama, sahte tavırlar. İncelik ân ân yaşanır ama, bir yaşam boyu sürerse, o kişiyi ince kılabilir. İnce insanların ince olup olmadıklarını anlamak için ölmelerini beklemek gerekir. (Aristoteles’ten esinlenerek, biraz kabaca söylendi. Öyleyse, ölmeme gerek kalmadı, kabalığım onanmıştır!)

Kabak tadı veren incelikler, incelik değildir. Yerinde. Yeterince. Kararınca. Çılgınca incelikler de olabilir.

İnce insan olmak her şeyden önce iç-özgürlük sorunudur. Kafanızın ve gönlünüzün tutsak olmaması gerekir. Dış özgürlük, fiziksel ya da toplumsal, siyasal baskılar da inceliği yok edebilir. Sağ hâlinde incelik olur mu? (Ne ince öldürdü düşmanını? Ne ince işkenceci. Ne ince hain!) Belki inceliğin ne olduğunu bilmediğimi söyleyip durmadan konuşuyorum. Sezgilerle. Gözlemle.

Üstünlük. Düşüncede, duygularda, bireysel oluşumumuzda. Davranışlarımızda. Bu, inceliğe engel.

Sıradanlık. Sürü insanı olma, koyunluk. Koyun insanlar, sizlere ince diyemiyorum. Nereye konulursanız, orada duruyorsunuz. Boynunuz bükük, hiç sesinizi çıkarmıyorsunuz. İnce insan silik olmaz. (Üstünlük ve sıradan, silik bir yargı. İncelik üstüne kaba bir yargı! Silik “gibi” görünen nice ince insanlar tanımışımıdır. Peki ama neden silik kaldılar öyleyse?)

Güzellik inceliğin bir boyutu. İnce insan güzeldir. (“Fiziksel” anlamda olması gerekmez!) Güzeli görünüp de kaba olan nicelelerine rastlamışızdır.

İncelik, “yükseklik” içerir. Duygu, düşünce, yaşama yüksekliği. Heyecanı, coşkusu, hüznü, tutkusu. İçi geçmişlerden ince çıkmaz.

İncelik, “derinlik” taşır. Duyguda, düşüncede yoğunluk taşır. Titizlik. Tutarlılık. Kaygı.

İncelik “genişlik” taşır. Kuşatıcıdır. Ufuk açıcı. Genişletici. Kucaklayan. Dar kafalılardan çok az ince çıkmıştır.

İncelik; güzellik, yükseklik, derinlik, genişlik boyutlarını zaman içinde yeniden gözden geçirip yeniden yapılandırmayı, ele almayı, değerlendirmeyi gerektirir.

İncenin dünyası vardır. İnce işçilikle dokuduğu.

Kabanın zulumü varsa incenin mizahı vardır!

Bakın reçete yazdım. Ben bir hocayım. Demek ki kabayım. Vaza yatkın, konuşmaktan dinlemeye vakti olmayan biriyim. Âsi biriyim. Hüsnü kuruntum bu. Önce kendine tepesi atan biriyim. İnce, tepesi atabilendir. Kabalaşmadan. İnceye isyan yaraşır. (Tanıyanlar bilir, fiziksel görünüş olarak, kaba, tıkız biriyim. Bu yazıdan sonra belki dal gibi biri olur çıkarım.) İnce; isyanıyla, talebi, beklentisi olan; araştırıp sorgulayan biridir. Tembel ve uyusuktan ince olmaz. Şişkolardan ince çıkabilir. (Nice şişko sevgilide ince dünyalar bulmuşumdur.) İnce olmayanlar ne olurlar? Onlara ad aradım. Bulduklarımı yazıyorum:

Çirkin, zorba, tıkız, yobaz. (İnceliğin dört boyutunu, güzellik, yükseklik, derinlik, genişliğin olumsuzlanmasıyla ortaya çıkarlar.) Kaba, yoz, sığ, dar. Maço, mızımız, ahmak, piyon. (Olumsuz boyutları siz bulun!)

Bir de “hıyar” var. Üzerinde ayrıca çalıştığım. Çalışacağım biri. Hıyarları anlamadan incelikleri keşfetme olanağım yok.

Ben olumlu, daha çok da olumsuz incelikler üstüne yazmayı sürdüreceğim. Türkiye’de ince hastalıklar hastanesinde hastabakıcı olarak yıllardır, çalışıyorum. Önce kendi kabalıklarım, sonra hekim, hastane yöneticisi, başhekim kabalıklarıyla çok uğraştım. Gözlemlerimi sizlerle paylaşmalıyım.

Hep büyük, kocaman kavramlarla, büyük laflar ede ede kaba saba bir hayat içinde yuvarlanıyoruz. Kafamız kalınlaşıyor, yüreğimiz yağ bağlıyor, duygularımız köreliyor. İncelikleri göremiyoruz. Yaşayamıyoruz. Paylaşamıyoruz. Hayat çirkinleşiyor. Yozlaşıyor. Dünyayı kurtarıyoruz. Sorunlara çareler arıyoruz. Soyut,

tepeden inme, bizle bütünleşemeyen kavramlarla, bir parçamız olmayan duygularla. İncelikleri aramanın paradoksuyla, mizahıyla yürümeli öyleyse: Nedir sizce incelik? İnce düşünce, ince davranış, ince duygu, ince insan? Neden gereklidir? Yoksa gereksiz midir? Sakın “incelik” bize “kapitalist” düzenin oyunu olmasın? Ben de belki gizli bir “incelik” şirketinin Türkiye temsilcisi olabilirim. Bu işler ince işler. İnce düşünmek gerekir.

Mektuplarınızı bekliyorum. İnce dostlarıma, haksızlığın, sömürünün, zulmün olmadığı bir dünyada kendi ince dünyalarını dokumalarına katkıda bulunacak gönül sıcaklığı diliyorum.